

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجتمع آموزش عالی فقه

سرشناسه:	حسینی، بسم الله، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور:	ضرورت حکومت اسلامی در عصر غیبت/ بسم الله حسینی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۲ ش.
فروست:	مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ: ۱۲۶.
شابک:	مجتمع آموزش عالی فقه: ۲۳. ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۷۸۳-۶
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	ولایت فقیه
موضوع:	اسلام و دولت
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمية، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ.
رده بندی کنگره:	۱۳۹۲ ض ۴/ح ۲۲۳/۸ BP
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۴۵
شماره کتابشناسی ملی:	۳۴۰۸۹۴۱

ضرورت حكومت اسلامى در عصر غيبت

بسم الله حسنى

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

ضرورت حکومت اسلامی در عصر غیبت

مؤلف: بسم الله حسنی

چاپ اول: ۱۳۹۲ش / ۱۴۳۵ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: نازنجستان ● قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش

- قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸. تلفکس: ۰۲۵-۳۷۱۳۹۳۰۵-۹
- قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۰۶ - فکس: ۰۲۵-۳۲۱۳۳۱۴۶
- تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان وصال شیرازی و قدس، نبش کوچه اسکو، پلاک ۱۰۰۳. تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۸۹۲۰
- مشهد، خیابان امام رضا علیه السلام، خیابان دانش شرقی، بین دانش ۱۵ و ۱۷. تلفن: ۰۵۱۱-۸۵۴۳۰۵۹

pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: محمدسعید پناهی
- معاونت تولید: تورج روحانی
- ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: محمدباقر شکری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- آماده‌ساز: علی‌اکبر زندی
- صفحه‌آرا: سید جاوید حسینی
- ویراستار: مجتبی خطاط
- نمونه‌خوان: جواد حاج حسینی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمیه» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم» را تأسیس کرده است.

اثر حاضر با عنوان «ضرورت حکومت اسلامی در عصر غیبت» حاصل

پژوهش فاضل گرامی جناب آقای «بسم الله حسنی»، کوششی است در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالی.
در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

فهرست

۱۳	..... مفاهیم	۱
۱۴	..... واژه ضرورت	
۱۴	..... ضرورت در لغت	
۱۵	..... معانی لغوی حکومت	
۱۶	..... حکومت در قرآن	
۱۶	..... معانی اصطلاحی حکومت	
۱۶	..... حکومت در علوم گوناگون	
۱۷	..... کاربردی‌ترین معانی	
۱۸	..... حکومت و ولایت	
۱۹	..... انواع حکومت‌ها	
۲۰	..... بررسی حق حکومت بر اساس حصر عقلی	
۲۰	..... حکومت اسلامی	
۲۱	..... شاخص‌های حکومت اسلامی	
۲۱	..... عصر غیبت و عصر حضور	
۲۲	..... امام	
۲۴	..... غیبت	
۲۵	..... اسرار غیبت	
۲۹	..... ادله عقلی ضرورت حکومت	۲
۳۲	..... سخنان دانشمندان	

۳۴	ضرورت تعطیل نشدن احکام
۳۵	ضرورت حکومت اسلامی در عصر غیبت
۳۸	قوانین اسلام
۴۰	ضرورت نظم
۴۲	تحقق همه‌جانبه مکتب (جامعیت اسلام)
۴۵	ادله جامعیت دین اسلام
۴۵	۱. آیات
۴۷	۲. روایات
۴۸	۳. سخن مفسران و علما
۴۹	استمرار و دوام مکتب (خاتمیت اسلام)
۵۱	۱. حرکت تکاملی و سیر تعادلی اسلام
۵۳	۲. از بین رفتن زمینه‌های تحریف
۵۴	۳. انعطاف‌پذیری دین با تحول و تکامل اجتماعی
۵۴	۴. در دسترس بودن قرآن
۵۵	۵. نقشه کلی و جامع
۵۷	۳. ادله نقلی ضرورت حکومت
۵۹	امر به معروف و نهی از منکر
۶۲	۱. امر به معروف و نهی از منکر در قرآن
۶۳	الف) امر به معروف و نهی از منکرها ویژگی پیامبران
۶۴	ب) امر به معروف و نهی از منکر، صفت انسان‌های مؤمن
۶۵	۲. امر به معروف و نهی از منکر در احادیث
۶۷	۳. امر به معروف در ادیان گذشته
۶۷	الف) تورات
۶۸	ب) انجیل
۶۸	۴. امر به معروف در سیره پیامبر و ائمه اطهار <small>علیهم‌السلام</small>
۷۰	۵. پیشینه امر به معروف و نهی از منکر
۷۱	حسبه
۷۲	۱. اقسام حسبه
۷۲	۲. شرایط احتساب
۷۴	ادله اقامه احکام

۷۵	۱. فلسفه احکام
۷۵	۲. دیدگاه فقهی
۷۶	۳. دیدگاه کلامی
۷۶	۴. دیدگاه اصولی
۷۷	جهاد
۷۸	۱. محورها
۷۹	۲. آیات تشریح جهاد
۸۰	۳. هدف جهاد
۸۰	۴. احادیث
۸۲	۵. ماهیت جنگ
۸۲	۶. اجرای حدود
۸۳	۷. محاربه
۸۵	نماز جماعت
۸۸	نماز جمعه
۸۹	نفی سلطه بیگانه یا نفی سیل
۹۱	۱. قرآن
۹۲	۲. روایت
۹۳	۳. دلیل عقلی
۹۴	۴. اجماع
۹۷	۴. ادله منکران دخالت دین در سیاست
۹۸	سکولاریسم در لغت
۹۹	سکولاریسم در اصطلاح
۱۰۰	اقسام سکولاریسم
۱۰۲	عوامل وجودی سکولاریسم
۱۰۲	۱. عامل داخلی
۱۰۳	۲. عوامل خارجی
۱۰۳	مبانی و ارکان سکولاریسم
۱۰۳	۱. علم‌گرایی
۱۰۴	الف) نحوه انعقاد این مبنا
۱۰۴	ب) جهان‌بینی علمی

- ج) جهان‌بینی فلسفی ۱۰۴
- د) جهان‌بینی توحیدی ۱۰۵
- ه) علل پیشرفت غرب ۱۰۵
۲. عقل‌گرایی (راسیونالیسم) ۱۰۹
۳. انسان‌گرایی (اومانیزم) ۱۱۰
- دلایل انکار دخالت دین در سیاست ۱۱۱
۱. دلایل عام ۱۱۳
- الف) مشکل تطبیق شریعت ۱۱۳
- ب) ناکارایی دین ۱۱۷
- ج) تضاد سیاست با دین ۱۱۹
- د) تضاد سیاست با قداست ۱۲۲
۲. دلایل خاص ۱۲۳
- الف) عدم وجود مفاهیم سیاسی در متون دینی ۱۲۵
- ب) دست بردن در مفاهیم ۱۳۳
- ادله منع حکومت غیر معصوم علیه السلام ۱۳۹
۱. نظریه انتخاب ۱۴۱
۲. نظریه نصب ۱۴۴
۳. روایات منع ۱۴۴
- الف) مرفوعه ربیعی ۱۴۸
- ب) حدیث امام صادق علیه السلام ۱۴۹
- ج) روایت ابی الجارود ۱۵۰
۵. حاکم اسلامی در عصر غیبت ۱۵۳
- حاکم در آئینه قرآن کریم ۱۵۳
- ویژگی‌های حاکم ۱۵۵
۱. یگانگی رهبر در امور دنیایی و دینی ۱۵۵
۲. امین ۱۵۷
۳. بسط‌ید (حاکمیت) ۱۵۸
- رهبری در نظام شیعی ۱۶۱
- فلسفه امامت در شیعه ۱۶۴
- رهبری در کلام علی علیه السلام ۱۶۷

۱۷۰	رهبری در غرب
۱۷۱	نظریه‌های رهبری
۱۷۲	۱. ویژگی‌های فردی
۱۷۲	۲. نظریه رفتار رهبری
۱۷۳	۳. نظریه اقتضائی
۱۷۳	صفات و شرایط رهبر
۱۷۷	شرایط رهبر در روایات
۱۷۷	۱. عقل
۱۷۸	۲. مسلمان
۱۷۹	۳. عدالت
۱۸۲	۴. علم (فقاہت)
۱۸۵	۵. اجتهاد و اقسام آن
۱۸۶	۶. حسن الولاية
۱۸۸	۷. بخیل و طماع و سازشگر نبودن
۱۸۹	۸. مرد بودن
۱۹۲	۹. پاک‌زادی
۱۹۳	۱۰. شرایط دیگر
۱۹۳	نتیجه‌گیری
۱۹۹	کتابنامه